

45

JÓZEF PIETER

ŚRODOWISKO WYCHOWAWCZE

WYDAWNICTWO UNIwersytetu śląskiego

KATOWICE 1972

PRZEDMOWA	7
Rozdział I. ŚRODOWISKO, JAKO PRZEDMIOT BADAŃ NAUKOWYCH	11
Pojęcie środowiska, nazewnictwo. - Pojęcie środowiska w naukach biologicznych. - "Dziedziczność a środowisko" w dziejach ewolucjonizmu. - Ekologia ogólna. - Ekologia roślin. - Ekologia zwierząt. - Ekologia człowieka. - Ekologia pedagogiczna na tle ekologii człowieka. - Nativizm w naukach pedagogicznych. - Ewolucjonizm w naukach pedagogicznych. - Kryzys natywizmu - biologizmu w psychologii i pedagogice. - Zwrot ku ekologizmowi. - Kierunki badań dotyczących środowiska wychowawczego. - Badania nad stanem środowiska wychowawczego a praktyczne poznawanie tegoż.	38
Rozdział II. CZŁOWIEK NA TLE SWOJEGO ŚRODOWISKA	39
Cel rozdziału. - "Specyfika" środowiska człowieka. - Ekologizm a determinizm ekologiczny. - Problematyka uzależnień między środowiskiem a działalnością i osobowością. - Podnieta i reakcja. - Sytuacja i zachowanie się. - Środowisko i tryb życia. - Środowisko a tzw. świat zewnętrzny. - Środowisko, tryb życia a nawyki. - Środowisko jako korelat organizmu. - Wzajemny wpływ organizmu i środowiska. - Przystosowanie się. - Potrzeby i przystosowanie się do środowiska. - Zdolności, jako korelat warunków środowiskowych. - Działalność ludzi a ich środowisko. - Osobowość ludzi. - Możliwości wykorzystania środowiska. - "Cyrkulacja" oddziaływań między człowiekiem a jego środowiskiem	85
Rozdział III. ŚRODOWISKO WYCHOWAWCZE - PODSTAWOWE POJĘCIA	86
Pojęcie środowiska wychowawczego. - Stwierdzenia faktyczne a oceny w analizie środowiska wychowawczego. - Sprawa struktury środowiska wychowawczego. - Pojęcie składnika (czynnika, warunku) środowiska wychowawczego. - Czynniki elementarne w środowisku wychowawczym. - Sprawa klasyfikacji warunków środowiska wychowawczego. - Problem kręgów środowiskowych. - Środowisko okoliczne. - Niektóre składniki środowiska okolicznego. - Środowisko miejscowe. - Niektóre składniki środowiska lokalnego. - Środowisko osobiste. - Środowisko "przypadkowe" a "zorganizowane". - Struktura środowiska wychowawczego a struktura psychiki. - Inne punkty widzenia w analizie struktury środowiska wychowawczego. - "Historia osobista" warunków środowiskowych. - Ogólna charakterystyka metody. - Sprawa stopniowego (skalowego) ujęcia oddziaływań warunków środowiskowych. - Metoda skalowego opisu warunków pojedynczych środowiska wychowawcze-	

go. - Ocena warunków środowiskowych i zagadnienie "podsumowania" ocen pojedynczych. - Skala ocen i "wskaźnik środowiskowy". - Zagadnienie środowiska normalnego i standardów środowiskowych. - Zagadnienie opisu zmienności warunków środowiskowych. - Trudności biograficznego opisu środowiska wychowawczego	122
--	-----

Rozdział IV. ŚRODOWISKO DOMOWE	123
--------------------------------------	-----

Pojęcia: dom, rodzina, środowisko domowe, dom rodzinny. - Rozwój rodziny. - Struktura rodziny i więź rodzinna. - "Dach nad głową". - Przegląd warunków środowiska domowego. - Warunki mieszkaniowe. - Bytowe warunki rodziny. - Warunki bytowe dziecka (wychowanka). - Potrzeby kulturalne rodziców (opiekunów) i tradycje kulturowe rodziny. - Wykształcenie rodziców (opiekunów) i innych dorosłych osób w domu rodzinnym oraz ich życie kulturalne. - Kultura językowa w środowisku domowym. - Poziom moralny rodziny (dorsłych domowników). - Stan opieki w środowisku domowym. - Opieka materialna. - Opieka intelektualna. - Opieka moralna. - Opieka estetyczna. - Autorytet i indywidualność rodziców (opiekunów).	162
--	-----

Rozdział V. ŚRODOWISKO SZKOLNE	163
--------------------------------------	-----

Dom a szkoła. - Szkolenie prymitywne. - Ewolucja szkoły. - Podstawowe elementy środowiska szkolnego. - Kwalifikacje zawodowe nauczycieli. - Talent dydaktyczny nauczycieli. - Aktywność pedagogiczna (dydaktyczna, wychowawcza, organizacyjna) nauczycieli danego ucznia. - Autorytet nauczycieli. - Kultura językowa nauczycieli. - Postawy wychowawcze nauczycieli. - Obciążenia zarobkowe nauczycieli danego ucznia. - Organizacja szkoły. - Tradycje i majątek kulturowy szkoły. - Biblioteki i pomoce szkolne. - Skład zespołów uczniowskich. - Organizacje uczniowskie. - Warunki poza-lekcyjnej recepcji kultury i twórczej aktywności uczniów.	191
---	-----

Rozdział VI. ŚRODOWISKO POZASZKOLNE	192
---	-----

Pojęcie środowiska pozaszkolnego i próba klasyfikacji. - Instytucje pozaszkolne związane z wychowaniem. - Środowisko internackie. - Pozaszkolne środowisko kolegów i przyjaciół. - Środowisko sąsiedzkie. - Książki pozaszkolne. - Środki masowego przekazu. - Środowisko techniczne. - Środowisko oświatowo-kulturalne i artystyczne. - Sport. - Turystyka. - Warunki komunikacyjne. - Warunki wyjątkowe.	216
---	-----

Rozdział VII. ŚRODOWISKO A ROZWÓJ UMYŚŁOWY	217
--	-----

Problem. - Pojęcie inteligencji ogólnej. - Ogólność inteligencji. - Sprawa uzależnień inteligencji ogólnej. - Sprawa korelacji między inteligencją wrodzoną a nabytą. - Podejście do badań nad czynnikami środowiskowego różnicowania poziomów inteligencji. - Bi-net a Decroly. - Badania dalsze. - Krytyka powyższych badań. - Czynniki środowiska wychowawczego rozwijające inteligencję ogólną. - Ustopniowanie ocen i "wskaźnik środowiskowy". - Zasto-	
--	--

Str.

sowanie metody do badań. - Wyniki badań. - Interpretacje wyników badań. - Interpretacja oparta o założenia jednakowości warunków czy to środowiskowych, czy to dziedzicznych. - Sprawa diagnostyczności testów inteligencji. - Problem genezy wybitnych uzdolnień specjalnych. - Środowiskowe warunki rozwojowe talentów.	251
BIBLIOGRAFIA	253